

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет техногенно-екологічної безпеки

(назва факультету/підрозділу)

Кафедра прикладної механіки
та технологій захисту навколишнього середовища

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету
цивільного захисту України

_____ Володимир САДКОВИЙ
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

" ____ " _____ 20__ р.

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку»
(назва навчальної дисципліни)

циклу _____ загальної обов'язкової _____ підготовки
(загальної/професійної, обов'язкової/вибіркової)

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань 18 – Виробництво та технології
(шифр і назва)

спеціальність 183 – «Технології захисту навколишнього середовища»
(шифр і назва)

за освітньо-професійною програмою
«Техногенно-екологічна безпека»
(назва програми)

2019 рік

Розробник(и) програми навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку»:

старший викладач каф. прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища, к.т.н., О. М. Серікова

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Програму навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку»

Рекомендовано кафедрою прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища

Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Завідувач кафедри прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища

_____ Володимир КОЛОСКОВ

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«__» _____ 20_19_ року

Рекомендовано вченою радою факультету (підрозділу) техногенно-екологічної безпеки

Протокол від «__» _____ 20_19_ року № __

Голова вченої ради факультету (підрозділу)

(назва факультету/підрозділу)

_____ Олександр МЕТЄЛЬОВ

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«__» _____ 20_19_ року

Схвалено вченою радою НУЦЗ України

Протокол від «__» _____ 20_19_ року № __

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку» для підготовки здобувачів вищої освіти за магістерським рівнем вищої освіти в галузі знань 18 «Виробництво та технології» за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра «Техногенно-екологічна безпека».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретично-концептуальні та науково-прикладні засади сталого розвитку, сучасні моделі сталого розвитку, умови їх використання та обмеження для використання в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки: Зміст навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку» тісно пов'язаний з дисциплінами «Забезпечення техногенно-екологічної безпеки», «Проектування й конструювання систем забезпечення екологічної безпеки», «Системи управління екологічною безпекою». Знання, отримані під час засвоєння навчальної дисципліни, потрібні при виконанні магістерської дисертації.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1. Теоретично-концептуальні засади сталого розвитку.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку» є формування у майбутнього фахівця з техногенно-екологічної безпеки теоретичних знань та практичних навичок з проблем взаємодії людини і навколишнього середовища, необхідних для прийняття рішень у подальшій професійній діяльності згідно з принципами сталого розвитку територій для забезпечення еколого-економічного зростання та соціального благополуччя.

1.2. Основними завданнями дисципліни «Стратегія сталого розвитку» є вивчення сутності сталого розвитку територій, концепції сталого розвитку та сучасних підходів до аналізу сталого розвитку; визначення методичних підходів щодо формування стратегії сталого розвитку та управління сталим розвитком, з наступним оцінюванням ефективності впровадження відповідних рішень.

1.3. Після вивчення навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку» здобувачі вищої освіти повинні набути та отримати:

знання:

- основних термінів, визначення, принципи концепції сталого розвитку;
- принципів забезпечення сталого розвитку та можливості їхнього використання в програмах розвитку підприємств, організацій, територій;
- закономірностей природокористування та охорони довкілля з позицій сталого розвитку;
- індикаторів визначення сталості розвитку;
- законів, принципи та механізми забезпечення еколого-соціально-економічно збалансованого розвитку;

- перспективних наукових напрямів розвитку різних сфер економіки у світі, державі, регіоні в контексті сталого розвитку;
- можливих шляхів реалізації концепції сталого розвитку в Україні.

уміння:

- застосовувати критерії та індикатори сталого розвитку;
- давати оцінку та рекомендації для регіону, територіальної громади та суб'єкта господарювання для розробки концепції сталого розвитку;
- складати план першочергових заходів для стабілізації довкілля;
- формувати основні стратегічні цілі та завдання для формування планів сталого розвитку;
- визначати загрози сталому розвитку конкретних територій;
- розрізняти визначальні умови та можливості прогресивного збалансованого розвитку територій;
- вміти здійснювати моніторинг за процесом виконання стратегії сталого розвитку.

комунікація:

- здатність донести свою громадську та соціальну позицію;
- встановлювати зв'язки із суб'єктами практичної діяльності;
- встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.

автономія та відповідальність:

- нести відповідальність за свою громадянську позицію та діяльність;
- нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень;
- нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Загальні:

- здатність до абстрактного і системного мислення, аналізу і синтезу;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність генерувати нові ідеї та приймати науково-обґрунтовані рішення;
- здатність до забезпечення екологічної безпеки та сталого розвитку суспільства.

Професійні:

- здатність розробляти стратегії сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць з врахуванням виробничої діяльності;
- здатність розробляти системи управління екологічною безпекою підприємств та організацій;
- здатність здійснювати контроль стану екологічної безпеки та оцінювати ступінь забруднення повітря і промислових викидів в атмосферу, води та водних об'єктів, ґрунтів та земельних ресурсів;

- здатність творчо використовувати у професійній діяльності знання вітчизняної та міжнародної екологічної політики та співробітництва в сфері технологій захисту довкілля.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Основні компоненти екосистем. Поняття «урбоекосистема». Схема потоку енергії у природній екосистемі. Характеристики та механізм стійкості системи. Умови розвитку динамічних систем. Взаємозв'язок людини і людства з природою. Теоретичні засади захисту довкілля в контексті сталого розвитку регіонів. Концепція сталого розвитку України. Загальні основи сталого розвитку. Соціоекологічні аспекти стратегії сталого розвитку. Екологічна політика і стратегія сталого розвитку. Моделювання і прогнозування екологічного ризику при визначенні стратегії сталого розвитку регіонів. Розробка регіональних та місцевих стратегій сталого розвитку.

Методологія ЄС з розробки регіональних стратегій сталого розвитку та її практичне застосування в Україні. Процедура, способи та алгоритм розробки стратегії розвитку. Інтеграція сталого розвитку в стратегіях місцевого та регіонального розвитку. Пріоритезація цілей, завдань та проектів місцевих стратегій.

Еколого-технологічні аспекти сталого розвитку регіонів. Вплив екологічного ризику на стратегію сталого розвитку регіонів. Стратегія сталого розвитку природного заповідного фонду. Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного природними (геодинамічними, гідрогеологічними та геохімічними) процесами. Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного техногенним забрудненням. Еколого-економічні аспекти стратегії сталого розвитку. Стратегія сталого управління урбоекосистемою.

Поняття системи і розвитку. Міжнародні та національні законодавчо-правові засади переходу суспільства до сталого розвитку. Принципи функціонування соціально-економічних систем. Наукові передумови формування принципів сталого розвитку. Реалізація принципів сталого розвитку в Україні.

Актуальність екологічно збалансованого розвитку у сучасній Україні. Вплив навколишнього середовища на якість життя та здоров'я людей. Основні екологічні проблеми України. Основні екологічні проблеми світу. Техногенний вплив на навколишнє середовище. Технології захисту навколишнього середовища в контексті сталого розвитку країни.

Завдання вітчизняної науки у зв'язку з розробкою концепції сталого розвитку України. Небезпека відставання науки від потреб переходу суспільства на засади сталого розвитку. Роль працівників науки у реалізації сталого розвитку. Основні умови для вироблення нових наукових знань в

галузі довкілля і сталого розвитку. Впровадження стратегії сталого розвитку у сферу освіти.

Основні шляхи і засоби ефективного інформування населення з питань сталого розвитку. Значення поінформованості населення з питань сталого розвитку. Сучасні інформаційні технології та їхня роль в реалізації ідей сталого розвитку. Участь та залучення громадян до переходу на засади сталого розвитку. Соціальна мобілізація як інструмент місцевого сталого розвитку. Національна екологічна політика і сталий розвиток.

3. Література

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. Постанова КМУ від 6 серпня 2014 р. № 385.
2. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : навч. посібн. – К. : Знання, КОО, 2000. 254 с.
3. Український національний посібник з використання процедури стратегічної екологічної оцінки в рамках національної системи прогнозування, планування та екологічної оцінки. Під ред. О. Борисова, А. Юркевичюте, Г. Мартонова. Харків, 2007, Видавництво Академії Наук України (укр.)
4. Закон України “Про охорону навколишнього середовища” від 25.06.1991р. № 1268-ХІІ //Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 41. С. 547.
5. Шмандій В. М., Клименко М. О. , Голік Ю. С. , Прищепка А. М. та ін. Екологічна безпека: Підручник / В. М. Шмандій, – Херсон : Олді-плюс, 2013. 366 с.
6. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середка, Т. Тимочко. – 2 вид. – К.; 2011. 392 с.
7. Декларація та план виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку. 26 серпня – 4 вересня 2002 року. Йоганнесбург, Південна Африка / Видання друге. – К.: ПРООН/МПВСР, 2007. 97с.
8. Дорогунцов С., Ральчук О. Сталий розвиток – цивілізаційний діалог природи і культури // Вісник НАН України. –2001. –№10. [Електронний ресурс. –<http://www.nbuv.gov.ua/articles/visnanu/2001-10/4.htm>.
9. Социально–экономический потенциал устойчивого развития. Учебник /Под ред.проф.Л.Г.Мельника и проф.Н.Ханса. –Сумы: Университетская книга, 2007. 1207 с.
10. Регіональна соціально економічна політика. Навчальний посібник / Гречаник Б.В., Васильченко Г.В. Канавець М.В. - Івано-Франківськ. Місто НВ, 2012. 404 с.
11. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку: Навчальний посібник /. – 2. Херсон: Олді-плюс, 2010. 322 с.
12. Клименко М.О. Стратегія сталого розвитку: навч. посіб./М.О. Клименко, Л.В. Клименко. – Рівне: НУВГ, 2010. 267с.
13. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середка, Т. Тимочко. - 2 вид. - К.; 2011. 392 с.

14. Стратегія забезпечення сталого розвитку України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 20 трав., 2008 р., Київ: у 3 ч. Ч. 2 / Рада по вивч. продукт. сил України НАН України. - К., 2008. 334 с.

15. Мониторинг довкілля: Підручник / Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мокін В.Б. та ін. – Херсон: Грінь Д.С., 2011. 530 с.

16. Кінаш І. П. Сталий розвиток як парадигма суспільного зростання / І. П. Кінаш // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки. – 2012. – № 1. С. 5–9.

17. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: анал. матеріали до Парлам. слухань "Стратегія інновац. розв. України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізац. викликів" / Л.І. Федулова, Ю.М. Бажал, І.А. Шовкун, С.В. Захарін, В.К. Хаустов; ДУ "Ін-т економіки та про-гнозування НАН України". -К., 2009. 196 с.

18. Методологія сталого розвитку: цивілізаційний контекст: монографія / В.Х. Арутюнов, С.І. Присухін, В.М. Свінціцький, Т.В. Глебова, Т.С. Пітякова, Т.М. Дерев'янка, В.І. Пустовойт; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. -К., 2010. 296 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Форма підсумкового контролю – екзамен, курсова робота.

Розробник програми:
старший викладач кафедри
прикладної механіки та
технологій захисту навколишнього
середовища, к.т.н.

Олена СЕРІКОВА